

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی تهران

پوشش بیمه همگانی سلامت به تفکیک گروه‌های پنجک ثروت و استان محل سکونت در ایران

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران

دسیرخانه دیدهبانی سلامت

حق معنوی این اثر متعلق به مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران، سازمانی است که برای دیده‌بانی وضعیت سلامت، تولید و ترویج به کارگیری شواهد علمی مورد نیاز برنامه‌ریزان و سیاستگذاران سلامت در سطح ملی ایجاد شده است.

تمرکز اصلی مؤسسه فعالیت بر روی نتایج و پیامدهای اقدامات و مداخلات انجام شده در حوزه سلامت است.

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران در تلاش است با عمل به رسالت خود به‌عنوان دیده‌بان سلامت کشور با استفاده از همه توان دانشی داخل کشور و به کارگیری ظرفیت‌های دانشی بین‌المللی، ضمن پیش‌بینی روندها و رصد شاخص‌های نظام سلامت؛ و با استفاده از تجربیات سایر نظام‌های سلامت؛ مداخلات مؤثر برای اصلاحات در نظام سلامت را طراحی و توصیه کند و در صورت اجرای آنها به ارزیابی و پایش مداخلات بپردازد؛ از سویی به‌عنوان مرجع و مشاور تأمین شواهد علمی تصمیم‌گیران سلامت در کشور و دیده‌بانی منطقه شناخته شود و از این طریق مجریان و متولیان حوزه سلامت را در دستیابی به جامعه سالم یاری می‌کند.

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت
جمهوری اسلامی ایران

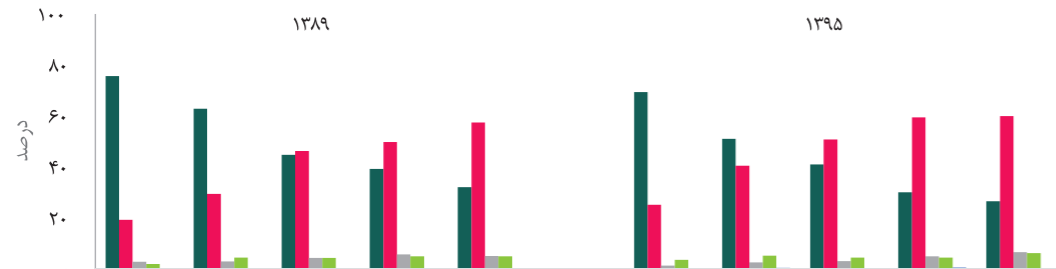

تهران، بلوار کشاورز، خیابان وصال شیرازی، خیابان بزرگمهر شرقی، پلاک ۷۰

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت، جمهوری اسلامی ایران

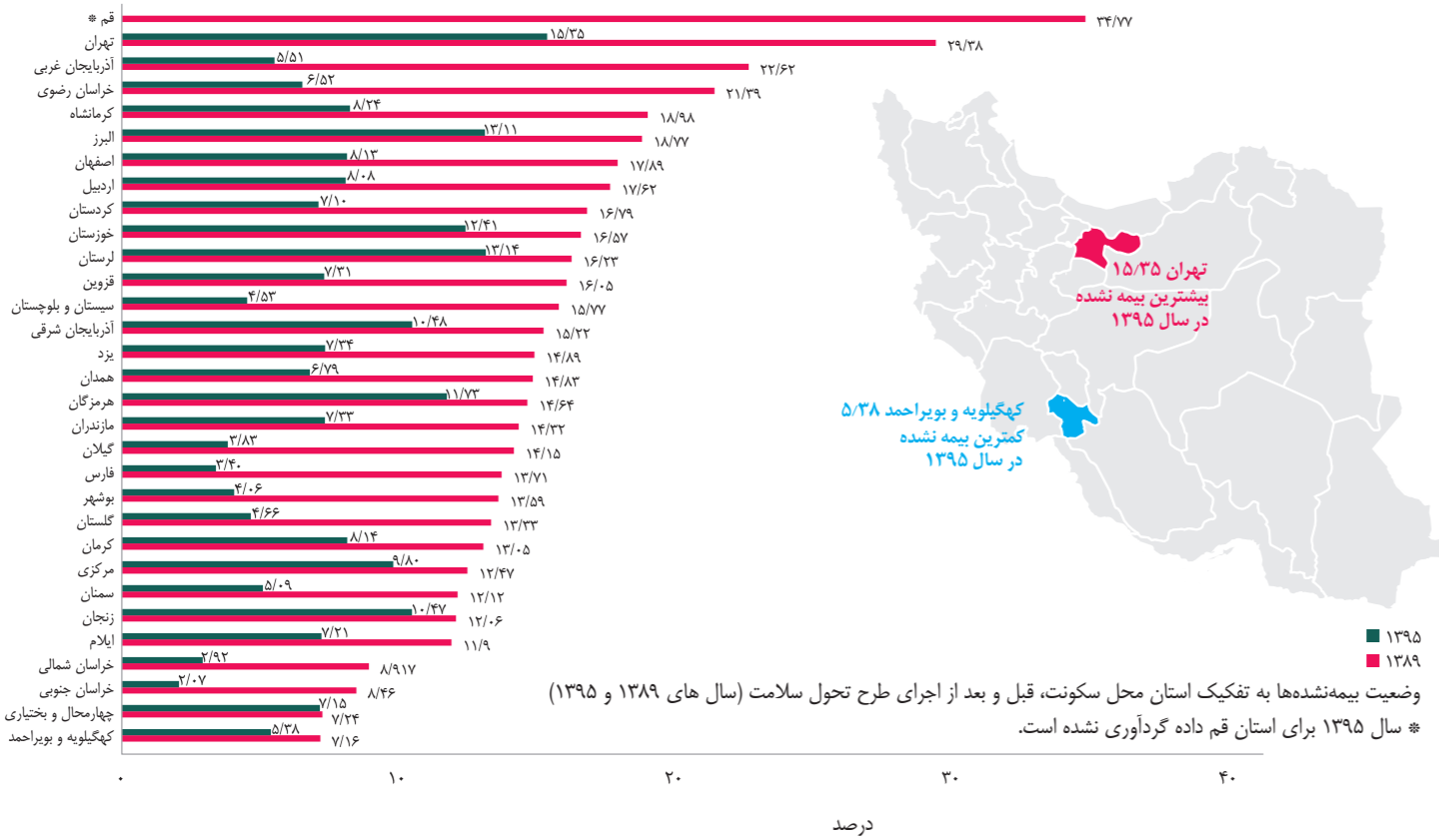
nihr.tums.ac.ir

سهم انواع بیمه‌های پایه سلامت قبل و بعد از طرح تحول سلامت (سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۵)

	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم
بیمه سلامت	۷۵/۶۲	۶۲/۸۷	۴۴/۸۴	۳۹/۳۳	۳۲/۱۷	۶۹/۴۳	۵۱/۰۸	۴۱/۰۵	۳۰/۱۳	۲۶/۶۵
بیمه تأمین اجتماعی	۱۹/۳۳	۲۹/۵۰	۴۶/۲۶	۴۹/۸۳	۵۷/۴۹	۲۵/۲۶	۴۰/۵۳	۵۰/۸۵	۵۹/۵۳	۵۹/۹۹
بیمه نیروهای مسلح	۲/۹۵	۲/۹۸	۴/۴۰	۵/۷۳	۵/۱۸	۱/۴۱	۲/۶۴	۳/۱۷	۵/۰۹	۶/۶۷
سایر	۲/۰۵	۴/۵۱	۴/۴۱	۵/۰۲	۵/۰۹	۲/۶۶	۵/۲۷	۴/۵۶	۴/۵۵	۶/۳۴
نامعلوم	۰/۰۵	۰/۱۴	۰/۰۸	۰/۰۹	۰/۰۸	۰/۲۴	۰/۴۸	۰/۳۷	۰/۶۹	۰/۳۵

وضعیت بیمه‌نشده‌ها به تفکیک استان محل سکونت، قبل و بعد از اجرای طرح تحول سلامت (سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۵) * سال ۱۳۹۵ برای استان قم داده گردآوری نشده است.

پوشش بیمه همگانی سلامت به تفکیک گروه‌های پنجگ ثروت و استان محل سکونت در ایران

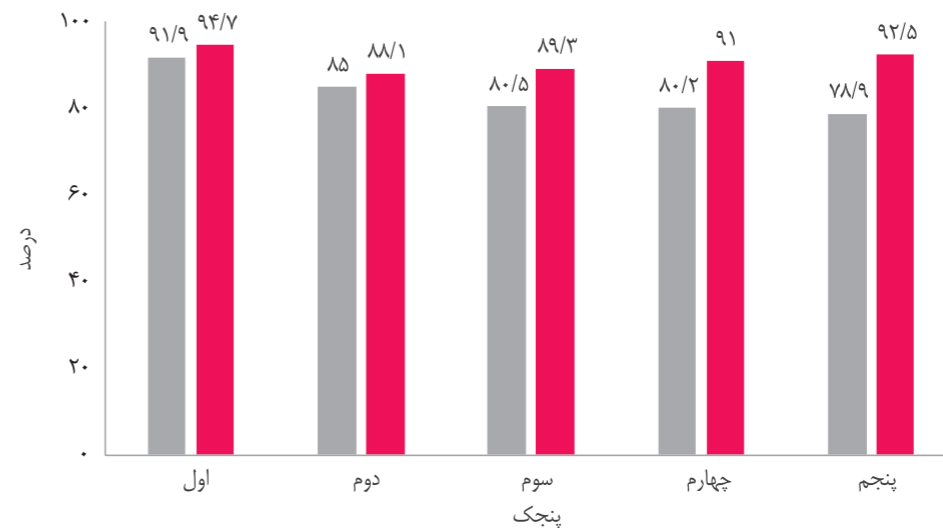
پیام اصلی

- بعد از اجرای طرح تحول سلامت، تعداد بیمه‌شدگان از **۸۱/۵ درصد** به **۹۱ درصد** افزایش یافت که بیشترین افزایش در گروه پنجگ افتاده است؛
- در بین گروه‌های پنجگ یک، بالاترین سهم بیمه مربوط به سازمان بیمه سلامت ایران و در گروه پنجگ پنج، بالاترین سهم بیمه مربوط به سازمان تأمین اجتماعی است؛
- در تمام استان‌ها وضعیت پوشش بیمه پایه بعد از اجرای طرح تحول سلامت بهبود پیدا کرده است اما این روند یکسان نبوده است.

با هدف دستیابی به پوشش همگانی سلامت^۱ به‌عنوان مهم‌ترین تعهد سلامت در کشورها و در سطح جهانی در عصر توسعه پایدار^۲، مداخلات متفاوتی در نظام‌های سلامت انجام می‌شود. براساس تعریف استاندارد جهانی^۳، پوشش خدمات سلامتی با کیفیت؛ توأم با حفاظت مالی مناسب^۴ است و وقتی به کل جمعیت کشور تعمیم داده شود به این معنی است که کل جمعیت تحت پوشش بیمه قرار گرفته‌اند. بیمه همگانی سلامت^۵ گام مهم و اساسی برای اطمینان از دسترسی آحاد

مردم به خدمات تشخیصی و درمانی مورد نیاز است. افزایش پوشش بیمه سلامت به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مداخلات جهت دستیابی به پوشش همگانی سلامت در کشورها تلقی می‌شود و این موضوع آنقدر اهمیت دارد که برخی از کشورها با تمرکز بر اجرای صحیح این مداخله توانسته‌اند به پوشش همگانی سلامت دست پیدا کنند. در ایران این مداخله در سال ۱۳۹۳ (از تیرماه ۱۳۹۳) آغاز شد و هدف آن تحت پوشش قرار گرفتن تمام جمعیت بود. در این گزارش‌برگ ارزیابی وضعیت بیمه براساس گروه‌های پنجگ ثروت و استان محل سکونت ارائه شده است.

1. Universal Health Coverage (UHC)
2. Sustainable Development Goals (SDGs)
3. Global
4. Financial Risk Protection
5. Universal Health Insurance

پوشش بیمه پایه سلامت قبل و بعد از طرح تحول سلامت (سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۵) بر اساس پنجگ‌های ثروت

معرفی گزاره برگ نوشتار تک برگ برای ارائه اطلاعات در چارچوبی است که نکات کلیدی در آن برجسته شده است.

در پاسخ به چه پرسش‌هایی تدوین شده است؟

این گزاره‌برگ با هدف آشنایی محققان، سیاست‌گذاران و مدیران حوزه سلامت با وضعیت پوشش بیمه همگانی سلامت در ایران بر اساس پنجگ‌ها و استان محل سکونت تهیه شده است.

شامل چه مواردی است؟

منبع این گزاره‌برگ داده‌های پیمایش‌های سطح خانوار است که در سال‌های ۱۳۸۹ (به‌عنوان ارزیابی قبل از مداخله طرح تحول سلامت) و ۱۳۹۵ (به‌عنوان ارزیابی بعد از اجرای طرح تحول سلامت) اجرا شده است. در این گزاره‌برگ وضعیت پوشش بیمه سلامت در گروه‌های پنجگ ثروت و براساس استان ارائه شده است.

شامل چه مواردی نیست؟

این گزاره‌برگ اطلاعات، مستندات و داده‌های ثبتی سازمان‌های بیمه، اطلاعات درج شده در مقالات و گزارش‌های منتشر شده در این زمینه را شامل نمی‌شود. اطلاعات بیمه مکمل نیز ارائه نشده است.

فهرست گزاره‌برگ شامل چه مواردی است؟

- درصد پوشش بیمه پایه در پنجگ‌های ثروت؛
- درصد پوشش بیمه پایه براساس نوع سازمان بیمه‌گر؛
- وضعیت افراد بیمه نشده به تفکیک استان.

اطلاعات این گزاره‌برگ صرفاً براساس پیمایش‌های مبتنی بر خانوار تهیه شده و از داده‌های ثبتی سازمان‌های بیمه‌گر استفاده نشده است.

نتیجه گیری

- بعد از اجرای طرح تحول سلامت، سهم پنجگ یک از دریافت بیمه پایه سلامت بالاتر از سهم سایر پنجگ‌ها هست اما همچنان گروه‌هایی از این پنجگ تحت پوشش هیچ بیمه‌ای نیستند و با توجه به آسیب‌پذیری بالای این گروه ضروری است، مداخله جدی در افزایش حداکثری پوشش بیمه پایه سلامت در این گروه انجام شود.
- بدلیل عدم تبعیت الگوی مشخص افزایش پوشش بیمه در سطح استان‌ها، ضرورت دارد مداخلات متفاوتی در استان‌ها اجرا شود. در لرستان بعد از اجرای طرح تحول سلامت پوشش بیمه فقط سه درصد بهبود پیدا کرده است و این در حالی است که پوشش بیمه در این استان نسبت به سایر استان‌ها قبل از طرح تحول نیز وضعیت مناسبی نداشته است.